

Komplex humán ismeretek

9/AJTP évfolyam

A komplex humán ismeretek tantárgy a történelem alapvető korszakainak áttekintésével olyan szintre hozza a tanulók múltismeretét, melyre ráépíthető a gimnáziumi történelem tantárgy. Az események közül a legmeghatározóbbakat emeli ki, középpontba a magyar történelmet állítja; nagy hangsúlyt helyez a történelem folyamatszerűségének, a sokoldalú összefüggéseknek a bemutatására. A korszerű történelemszemléletnek megfelelően törekszik arra, hogy az adott korszakot a tanuló minél nagyobb teljességben lássa. Az életmódtörténet, az irodalom-, zene- és képzőművészet-történet néhány kiemelkedő alkotása kapcsolódik egy-egy történelmi korhoz, esetenként ez áll a középpontban.

A tantárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló ismerje meg szűkebb környezete történelmi és kulturális értékeit. Segíti, hogy ismerkedjen meg a történelmi múlt minél többféle forrásával, azok feldolgozásának módszereivel. Törekszik arra, hogy a tanuló ismerje föl, hogy múlt-jelen-jövő egymástól elválaszthatatlanok. Alapot ad a tudatos közéleti részvételhez, erősíti a nemzethez tartozás tudatát, a demokrácia értékeinek tiszteletben tartását.

A tantárgy tanításának célja, hogy kialakuljon, illetve erősödjön a tanulók értéktudata. Jeles történelmi személyek példáján keresztül fejlődjen erkölcsi érzékük, felelősségtudatuk, igazságérzetük. Fejlődjen a tanulóknál az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a nemzet, Európa múltjának, jelenének ismerete, értékeinek tisztelete. Alakuljon ki bennük kötődés, nemzettudat, a nemzetért való felelősség és tenni akarás igénye. Fejlődjen az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges rész-képességük az aktív részvételre építő tanítás- és tanulásszervező eljárásokkal (pl. együttműködés képessége, konfliktuskezelés). Fejlődjen önmegismerésük, önkontrolljuk, vita- és együttműködési készségük, kialakuljon önállóságuk. Tudatosodjon a tanulóknál a család – történelmi koroktól független – értéke, szerepe a társadalomban. Alakuljon ki szociális érzékenységük, fejlődjen konfliktuskezelésük, együttműködési képességük, önérték-érvényesítési képességük.

A tanulóknak látniuk kell, hogy korunk egyik globális problémája környezetünk, a Föld tönkretétele. A fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekek kapcsolatának felismerését, az egyén felelősségének tudatát kell elősegíteni, fejleszteni, a környezetkímélő magatartást kell kialakítani a tanulóknál.

Az egyes tematikai egységek tartalmaiból a helyi sajátosságok alapján kell kiválasztani azokat a területeket, amelyek feldolgozása révén a kitűzött célok a leghatékonyabban megvalósíthatóak.

Tanári módszerek használata a tanórán

- önálló munka tanári irányítás mellett
- önálló könyvtári munka /pl.:adatgyűjtés az interneten/
- páros- és csoportmunka
- vita a különböző történelmi helyzetekről

A tanulók értékelése

Az értékelés különböző formáit alkalmazzuk a tanórán, ez lehetővé teszi mind az ismeretek gyarapodásának, mind a képességek fejlődésének nyomon követését.

- szóbeli felelet
- írásbeli házi feladatok, önálló jegyzet, elemzés
- projectmunka
- írásbeli felelet /feladatlap/

Az értékelés százalékos határai

- 0 – 39% - elégtelen
- 40 – 49% - elégséges
- 50 – 59% - közepes
- 60 – 79% - jó
- 80 – 100% - jeles

A tankönyvválasztás

A komplex humán ismeretek tantárgy tanításához nem készült tankönyv. A tananyag feldolgozásához az alábbi taneszközöket használjuk:

- Száray Miklós: Történelem 9
- Okatási Hivatal által kiadott tankönyvek, melyek megfelelnek a 2020-as kerettantervnek
- Történelem atlasz
- A szaktanár által összeállított (kísérleti) forrásgyűjtemény

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Óraterv a kerettantervekhez – 9–12. évfolyam, gimnázium					
Tantárgyak	9. AJTP	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Komplex humán ismeretek	1	-	-	-	-

A 9. évfolyamon a komplex humán ismeretek tantárgy alapóraszám: 36 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Történelemtudomány és művészetek	6
Ókor	8
Középkor	7
A polgári átalakulás kora	3
A polgári átalakulás folyamata Magyarországon	3
A modern világ születése	3
A XX. század történelmének fő eseményei, ellentmondásai	4
Szabadon felhasználható órakeret (múzeumi óra)	2
Összes óraszám:	36

Tematikai egység	1. Történelemtudomány és művészetek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Mi a történelem? A történelem forrásai. Történelmi korszakok. Művészeti ágak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A fogalomismeret, -használat pontosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A történelemtudomány tárgya, íratlan és írott források, a forráselemzés szempontjai. Időszámítások, évszázad, évezred, a nagy történelmi korszakok. A művészetek születése, alkotó- és előadóművészetek, korstílusok, stílusirányzatok.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történelmi forrás, segédtudomány, időszámítás, őskor, ókor, középkor, újkor, modern kor, korstílus, stílusirányzat.
--------------------------------	---

Tematikai egység	2. Ókor	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek az ókorról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Gazdaság–társadalom–állam: államformák, politikai berendezkedések az ókorban. Politeizmus, monoteizmus, példák a legjellemzőbb mítosztípusokra, A Biblia. A sumér, az egyiptomi írás, a betűírás.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társadalom, civilizáció, állam, városállam, birodalom, öntözéses földművelés, rabszolgaság, fáraó, mítosz, politeizmus, monoteizmus, királyság, köztársaság, demokrácia, kereszténység, Biblia, Ószövetség, Újszövetség, betűírás.
--------------------------------	--

Tematikai egység	3. Középkor	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek a középkorról.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.
---	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Gazdaság–társadalom–politikai berendezkedés változásai a középkorban. A kereszténység szerepe a középkori ember világképében, nyugati és keleti egyház, egyházi hierarchia, szerzetesrendek. Faluszerkezet, gazdálkodási eszközök és módszerek, a középkori város képe, önkormányzat, céhek. A lovag, lovagi tornák, a lovagi eszmény, lovagi költészet. A magyarság eredetének kérdései. Géza és I. István, Szent László és Könyves Kálmán, IV. Béla. Az Anjouk, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi Mátyás, az ország három részre szakadása. Román, gótikus, reneszánsz stílus.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Feudalizmus, feudális rend, rendi monarchia, önellátó gazdálkodás, két- és háromnyomásos gazdálkodás, céh, pápa, püspök, szerzetes, szerzetesrend, nyugati és keleti egyház, legenda, román stílus, gótika, reneszánsz, kalandozás, államalapítás, vármegye, tized, Árpád-kor, tatárjárás, második államalapítás, nádor, kiskirály, regálé, kilenced, kapuadó, füstpénz, oszmán-török, végvár, kettős királyválasztás.
--------------------------------	--

Tematikai egység	4. A polgári átalakulás kora	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Alapismeretek a nagy földrajzi felfedezésekről, az angol és a francia polgári forradalomról, az USA függetlenségi háborújáról, a kapitalizmus gazdaságáról, a polgári társadalomról és államról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Előzmények, a legjelentősebb felfedező utak, gazdasági-társadalmi-politikai következmények. Manufaktúrák, gyárok, polgárság, munkásság. A polgári demokrácia jellemzői.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Földrajzi felfedezés, gyarmatosítás, polgári forradalom, abszolutizmus, polgári szabadságjog, polgári demokrácia, munkás, tőkés, manufaktúra, reformáció, ellenreformáció, katolikus, evangélikus, református.
--------------------------------	--

Tematikai egység	5. A polgári átalakulás folyamata Magyarországon	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A reformkor: a „haza és haladás” programja – Széchenyi és Kossuth.
Zrínyi Miklós: Az török áfium... - részletek, a nyelvújítás, Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi egy-egy közéleti témájú verse, Jókai: A kőszívű ember fiai – részletek

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reformkor, liberalizmus, nacionalizmus, jobbágyfelszabadítás, közteherviselés, sajtószabadság, nemzetiség.
--------------------------------	--

Tematikai egység	6. A modern világ születése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Alapismeretek az I. világháborúról és következményeiről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Gazdaság és társadalom változásai a XIX. század végén.
Párizs környéki békék, a trianoni békediktátum.
Ady és Móricz egy-egy műve, a Nyugat, Csontváry, Bartók Béla valamely műve.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A világ „felosztása”, békediktátum, realizmus, szimbolizmus.
--------------------------------	--

Tematikai egység	7. A XX. század történelmének fő eseményei, ellentmondásai	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Alapismeretek az általános iskolából.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A jelenkor néhány problémája a világban és Magyarországon.

A fenntartható fejlődés, demográfiai problémák, „civilizációk harca”, szegénység, szegregáció stb.

A XX. század, a jelenkor eseményeinek, problémáinak megjelenése a művészetekben.

Pl. József Attila, Radnóti Miklós, Örkény István, Sütő András egy-egy műve.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Globalizáció, terrorizmus, szegregáció, környezetszennyezés, környezetvédelem, ökológiai lábnyom, fenntartható fejlődés.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>A tanultak áttekintésével biztosabbá válik a tanulók tárgyi tudása, különösen fogalomhasználata elsősorban történelemből, de irodalom-, zene- és művészettörténetből is.</p> <p>Fejlődik rendszerező képességük. Jobban meglátják az összefüggéseket az élet, az emberi társadalom különböző területei között.</p> <p>Megerősödik bennük, hogy múlt-jelen-jövő egymásra épülnek, és az is, hogy a politikai-történelmi események meghatározzák az egyéni sorsokat.</p> <p>Fejlődik információszerzési képességük, különböző forrásokból képesek kiválogatni a számukra szükséges információkat.</p> <p>A tanév elején kevesebb tudással rendelkező tanulók a tanév végére pótolják hiányosságait, eléri a képességeiknek megfelelő szintet, ennek megfelelően nem okoz majd nekik gondot a felsőbb évfolyamok követelményeinek teljesítése.</p> <p>Az év elején is jól teljesítő tanulók tudása elmélyültebbé, többértévé válik.</p>
--	---